

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus I. Quid, & quotuplex sit transactio?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

petendo, pactum est cum causa, quo scilicet volui esse tecum liberalis; Vid Gibalin. tom. 1. l. 3. c. 1. a. 6. n. 2.

2615. Hæc limitatio tertia procedit etiam in promissione scripto facta, idque in utroque jure. Nam quantumcunque creditor exposcat debitum ex ejusmodi promissione, etiam exhibitione scripti, si causa expressa non sit, debitor absolvitur, nisi causam subesse probet, patet 1. ex L. *cum de indebito* 25. ff. *de probat*: ubi dicitur: *si de solutione indebiti quæstio est, & cautio indiscretè* (seu causâ non adjectâ, ex qua debeatur, gloss. ex Accursio) *loquitur, tunc cum; in quem cautio exposita est, compelli, debitum esse, ostendere, quod in cautionem deduxit; & c. si cautio, de fid. instrument.* expressè dicitur: *si cautio, quam quis indebitè exposuit, indeterminate* (seu non expressâ causâ debiti, ut ait gloss. hic) *loquatur, adversarius tenetur ostendere, quod in ea continetur.* Ubi: Barb. in hunc locum n. 1. *ajr*: debitor absolvitur, *si in scriptura debiti non exprimat causa, quare fuit promissum, nisi creditor probet causam.* Et confirmatur quia stipulatio sine causa non valet. L. 2. §. *circa*. ff. *de exceptione doli mali, junct. L. 25. §. fin.* ff. *probat.* igitur nec simplex promissio.

2616. Ad 1. in contrarium in n. 1613. & negando assumptum, ut constat ex *dict. à cit. num.* §. *affirmativam.* Ad 2. ibid. mino-

rem negat Wadingus *cit.* §. 4. contendens ex nudo pacto dari actionem jure Prætorio: & 2. N. ma. quia ex edicto Prætoris non habetur imperium, factum Judici sub pœna coercendi violatorem talis pacti, secundus de Jure Canonico, per dicta n. *cit.* Ad 3. ibid. negandum est, ex dictis, quod allati Canones importent *meram* implorationem Judicis, ut impendat officium suum *nobile* laico ex violatione talis pacti. Ad 4. & etiam Jus Canonicum cupere lites minui, sed *majori cautione peccati*, quam non ita curat jus civile. Igitur illa ratio non militat eodem modo, Jure Canonico pro actione neganda. Ad 5. constat ex n. 2613. §. *affirmativam, in fine.*

Ad extremum nota, quod, quamvis etiam jus civile pacto nudo concedat actionem, cum apponitur causa, qua vestitur, ut dixi supr. adhuc tamen inter illud Jus, & Canonicum quoad hoc discrimen sit; quia de Jure Canonico sufficit causa, ob quam promittitur, in promisso expressa, vel notitia de ea per confessionem debitoris, aut legitimam probationem creditoris, esto id neuter executioni mandârit, quod promissit: jure autem civili requiritur, quod saltem ex parte unius paciscentium, promissum adimpletum sit; sic Cardinal. de Lugo *cit.* n. 57.

Molina D. 257. n. 10.

* * *

QUÆSTIO XXXVI.

IN TIT. XXXVI. DE TRANSACTIONIBUS.

Transactio, saltem aliquo modo reducitur ad pactum. Licet enim litem dissolvat; mutuo tamen consensu transigentium, obligationem utrinque parit ad standum pactis in transactione initis; & ideo statim subjungitur titulo de pactis; in transactione enim re ipsa intervenit pactum, quo uterque cedit aliquid, & aliquid acquirit, ut constabit per decursum hujus tituli.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit transactio?

2617. Ad 1. & quod transactio sumatur latè, & strictè. Latè, pro cujusque nego-

tij compositione, vel quolibet actu, quo ab obligatione receditur, L. *Transacta* ff. *de Verb. signif. strictè*, pro pactione non gratuita, super re dubia, & controversa, seu super lite incerta, necdum finita, ut colligitur ex L. 1. ff. *de transact.* Dicitur 1. *pactio non gratuita*; quia in transactione quælibet pars, propter dubium litis eventum, alteri aliquid cedere debet, L. *Transactio* 38. C. *h. t.* & ex hoc differt à *compositione amicabile*, per quam unus alteri gratis cedit; nullo dato, aut retento, c. *super eo* 7. *h. t.* ibi: tale damus responsum, quod *transigi super re sacra, & litigiosa non potest; etenim res sacra, ut possideantur aliquo pacto, vel retento, seu promisso, speciem credimus habere simonia; alias, si gratis,*

gratis, & amicabilem inter se litigantes componant, sacris canonibus nequaquam dicimus obviare.

2618.

Dicitur 2. *super re dubia.* Nam si unus transigentium, tempore transactionis, sciat, nullum sibi jus competere super re litigiosa, vel accipienda, vel retinenda, tum transactio invalida est 1. in foro conscientie; quia sic omni titulo caret ad illam accipiendam; vel retinendam; 2. etiam in foro externo. *L. in Summa 65. de Condict. in debit.* vel saltem (si Reus ita transigit) actione, vel doli exceptione rescindi poterit *L. sub prætenu 19. C. h. t. junct. gloss. in c. 7. h. t. V. dato.* Si autem, bona utriusque fide, peracta sit, rescindi non potest, licet post hoc inveniantur probationes evidenter ostendentes, alterum non habuisse ullum jus super re, de qua transactum est; & in neutro foro nascitur obligatio restituendi sic acceptum, vel retentum, nisi læsio foret nimis gravis, præsertim, interventu alicujus fraudis. *L. Lucius, 78. §. fin. ff. ad senat. Consult. Trebell. & l. 19. ac 29. C. h. t. cum tali casu quilibet incerto eventui se sponte committat, sicut in ludo.*

2619.

Not. autem, quod hoc non procedat 1. si una pars dolo agat, fraudulenter occultando ea, quæ manifestari debebant. *L. 19. C. h. t. secundo, si constet, unum eorum læsum esse multum, & valde graviter ultra dimidium, Mysingerus Centuriâ 6. observ. 91. tertio, si læsus esset minor 25. annis; vel Ecclesia.* Nam his subvenitur restitutione in integrum. *L. 1. & 2. C. si advers. transact.* Dicitur 3. *de re controversa, seu lite incerta, nimirum dubia, & incerta, non utcung, sed propter litem motam, necdum finitam; vel movendam, L. 2. C. h. t. modo sit dubium in facto, licet non in jure.* *Wesembecius h. t. n. 5.* Hinc in transactione semper debet lis esse (*L. 1. ff. h. t.*) vel metui (*L. 2. C. eod.*) & aliquid dari, retineri, vel promitti; *L. 38. h. t.*

Ad 2. transactionem aliam esse realem, per quam scilicet res ipsa, de qua transigitur, afficitur, & hæc transit ad hæredes cum ipsa re, *L. juris gentium, 7. §. Pactorum, ff. de pactis; aliam personalem, quæ afficit solum personam, dum vivit, & cum ea extinguitur, c. de cætero 5. h. t. ibi de cætero noveris, quod, cum aliquis ad extraordinarium Judicem literis impetratis cum adversario suo compo-*

nit, postmodum in Ecclesia, de qua agitur, jus aliquod habiturus: si compositio non est juri contraria, non est à loci Episcopo reprobanda; sed census absque Episcopali auctoritate, cui præest, Ecclesiæ sub hoc prætextu solutus, vitam ejus, qui solverit, non excedit. Ex quo textu colligitur, per transactionem, factam sine auctoritate Episcopi, *Prelatum, sed non Ecclesiam* constitui censualem; adeoque in eo textu distingui *inter transactionem rei, seu realem; quæ nimirum obligetur res; & personalem, quæ constituat obligatam personam.*

ARTICULUS II.

De his, qui possunt, vel non possunt transigere?

Regula est, quod transigere possint omnes, qui liberam rerum suarum administrationem habent, ac donare, vel alio quovis modo alienare; *L. in re, 21. C. Mandati, etiam si sint scemina. L. sanum 7. C. h. t. dixi, administrationem liberam;* hoc enim verbum importat casum, quo non requiritur alterius licentia, gloss. *in Clement. dudum, de sepult. V. liberè;* seu, quo non requiritur alterius auctoritas; *Barbosa in Clem. cit. n. 23. adeoque, ubi res fieri potest non obstante contradictione; Barb. in c. 3. de Offic. Ordinarij, n. 14.* Ex hoc per oppositum colliges, eos, qui non habent liberam administrationem, seu facultatem alienandi, transigere non posse. Et ideo Tutor, vel Curator, sine Judicis decreto, de bonis immobilibus, vel mobilibus pretiosis, quæ servando servari possunt; Procurator cum mandato solum generali; pupillus, aut minor in damnum rerum suarum; prodigus, cui interdictum est bonis, transigere non possunt; quia non habent liberam, administrationem. Procurator etiam cum libera, & generali administratione, non potest transigere: *Barb. in c. 3. h. t. n. 2. nec habens mandatum generale cum clausula ratihabitionis; idem ibid. n. 5.*

2620.

Quamvis autem Abbas, vel Prior Conventualis Ecclesiæ, cum Ecclesiastica, vel sæculari persona coram delegato, vel ordinario Judice transigere valeat; id tamen non potest sine consensu Capituli; secus tamen, si, præter mandatum procuratorium